

Església de Sant Pere de Riudebitlles

Sant Pere de Riudebitlles

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Plaça de l'Església, s/n
Emplaçament: Al centre de la Vila, al lloc on deuria existir el Priorat

Coordenades:

Latitud: 41.4538
Longitud: 1.70329
UTM Est (X): 391695
UTM Nord (Y): 4589947

Classificació

Número de fitxa: 08232 - 31
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Medieval Romànic Gòtic Modern Barroc Contemporani Neoclàssic
Historicista
Segle: XII-XIX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: POUM 12/05/2012
Declarat BCIL en Ple del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, de 10 d'octubre de 2024.
Data aprovació: dj., 10/10/2024 - 12:00
Número inventari: IPAC-2822 / EM2816-21
Generalitat i altres inventaris
Accés: Fàcil
Ús actual: Religios
Titularitat: Privada

Titular: Bisbat de Sant Feliu de Llobregat. Casa de l'Església C. Armenteres,
35 08980 - Sant Feliu de Llobregat

Fitxes associades:

[La Vila](#)

[Làpida de l'església de Sant Pere](#)

Autoria de la fitxa ARQUEOCIÈNCIA-J.M. Huélamo

Data de registre de la ds., 15/05/1999 - 02:00

fitxa:

Autoria de la darrera Marta Lloret Blackburn-Antequem, S.L.

revisió:

Data de la darrera revisió: dc., 20/01/2021 - 11:00

Descripció

L'edifici actual de l'església és d'una sola nau amb absis poligonal i capelles laterals per damunt de les quals s'aixeca una galeria. La volta és escarsera amb arcs apuntats, probablement del segle XVI. La nau va ser ampliada el 1650. L'església només conserva algunes restes romàniques i gòtiques en el frontis i la nau. Destaca la portalada romànica d'arc de punt rodó sense timpà i amb triple arquivolta i sengles parells de columnes i capitells a banda i banda. A l'intradós de l'arquivolta exterior hi ha un relleu que representa Sant Pere, de mig cos, amb els seus atributs i a la mà esquerra una planta de triple fulla que s'ha identificat o bé amb un trèvol (la Trinitat) o bé amb uns créixens (d'on provindria segons algunes teories el topònim Bitlles). A l'extradós es presenta un altre baixrelleu amb l'Agnus Dei. L'exterior de les arquivoltes presenta una decoració en relleu de motius vegetals i geomètrics. Una línia d'impostos amb decoració d'escaquer marca la unió de la volta amb les columnes. El capitell original del costat esquerre presenta una decoració de cordons entrelaçats i palmetes de tres fulles. Aquest cantó de la portalada va ser restaurat l'any 1909, en una intervenció finançada per Josep Canals i Albert (1847-1923). Aquest era fill del forner de cal "Blanco" i va fer fortuna a l'Argentina. (MORGADES, 1994). Els capitells del costat dret són de tradició coríntia amb fulles d'acant. Al costat de cada capitell hi ha una decoració animal, vegetal i geomètrica. Al de la dreta hi ha, en cadascun d'ells un cercle amb una estrella inscrita conjuntament amb una parella d'aus, en el primer, i amb un quadrúpede pasturant en l'altre. En el que es conserva, a la part esquerra, hi ha un lleó passant i dos ocells picotejant. Al coronament de la façana, sobresortint, hi ha una escultura que representa la part davantera d'un animal fabulós. La resta de la façana no presenta cap més ornamentació, tret d'un senzill rosetó a mitja alçada i un ull de bou al capdamunt. A la cantonada esquerra de la façana hi ha una inscripció sobre pedra de gres que diu "A.D.S. 1778 LA DEVOCIO / DE EST POBLE REEDIFIC / PART DE EST S.T. ESEN / PT P. VEREMUDO MORLIUS". A la rectoria es conserva una inscripció repicada que s'inicia amb "SE COMENSA ..". Per llegir la resta caldria fer un calc. Els panys laterals de l'absis van ésser decorats el 1964 amb pintures al fresc policromades del pintor i dissenyador Lluçà Navarro i Rodón. El decorador va ser Jordi Cantó i l'escultor Tomàs Bel. Al cor hi ha un orgue d'Alberdi, dels primers anys del segle, que actualment no funciona. Al mur nord es pot apreciar el lloc on hi havia una antiga capella enderrocada el 1736, que ocupava l'espai del carrer actual. La capella del Santíssim, d'estil neogòtic, va ser feta l'any 1888 sobre antigues dependències de la rectoria pel Mestre Miquel, de Sant Pere. El campanar, independent de l'església, és de planta octogonal i està coronat amb una balustrada. Antigament s'hi accedia pel passatge del Priorat - en l'actualitat el Corronet -, que comunicava la plaça del temple amb el pati del mossèn.

Observacions:

Sota aquests edificis i, especialment, sota l'hort del rector és molt possible l'existència de sediment arqueològic imprescindible per a conèixer l'origen de la població de Sant Pere, ja que el Priorat ha de

trobar-se en aquesta porció de terreny. També es conserva a la rectoria una pintura a l'oli amb el cap de la verge Dolorosa datat de l'any 1799. Al voltant del cap hi ha els forats que indiquen els llocs per on s'encaixava la corona d'espines que s'hi col·locava el Dijous Sant.

Història

L'església correspon a la de l'antic Priorat benedictí fundat abans de l'any 1026, encara que les restes més antigues de l'actual semblen correspondre al segle XII, amb reformes dels segles XVII, XVIII i XIX. Al Cartulari de Sant Cugat es pot llegir la primera referència documental on es cita segurament aquesta església, dedicada a Santa Maria i Sant Pere, datada el febrer del 917, i diu "...prope auro annolia, vel rio de Birlas, ubi ecclesia sita est in onore Sancte Maria et Sancti Petri". El 1331, es sap que existia una comunitat religiosa en el Priorat de Sant Pere, composta de quatre monjos sota la supervisió d'un prior. L'any 1346, essent prior Nicolau, aleshores també Cardenal, els veïns van voler que a càrrec seu es pagués una campana, un guarda a l'església, així com el manteniment de l'edifici i ornaments, entre d'altres coses. Després de pledejar es va arribar al compromís que les campanes les havien de fer i pujar al campanar els mateixos veïns; els ornats, els sagristans; també els veïns havien de pagar el salari de la guarda de l'església, i el prior, el menjar. A més a més d'aquestes càrregues econòmiques, de les obres de l'església i el Pont, els parroquians havien de pagar els materials (s/d, Documents relatius a la capella de Santo Domingo, ss. XVIII-XIX). El 1406, Don Pedro de Luna, després papa Benet XIII, va ser prior d'aquesta comunitat, amb una desgraciada gestió que va empobrir considerablement el priorat. El 1632, l'església devia resultar petita, doncs els santperencs van sol·licitar a l'abat suport econòmic per ampliar-la, en funció de l'antic acord del segle XIV, però no ho van aconseguir. De moment no se sap qui va pagar finalment les obres, però, el 13 de gener del 1650, s'adjudicaren les obres d'ampliació de la nau eclesial romànica. Restes d'elements gòtics encara visibles, indiquen que aquesta no era la primera ampliació. L'església, ara parroquial, fou reedificada entre el 1778 i el 1780, afegint elements d'estil barroc. El 1802, la parròquia va començar a ser regida per capellans del bisbat i no per monjos de Montserrat. El 1888 s'inicien les obres de la nova capella del Santíssim, obra d'estil neogòtic, manada fer per Mossèn Otzet (enterrat en aquest lloc). Aquesta ocupa una antiga construcció rectoral just al costat de l'església i el campanar. Es conserven part dels plànols originals, obra del mestre Miquel, de Sant Pere, continuador d'una antiga nissaga de mestres d'obres. Les portes metàl·liques d'aquesta capella, també d'estil neogòtic, les va pagar mossèn Aleix Prats i Mas. Com a d'altres llocs, també aquesta església va patir un incendi l'any 1936. Segons l'inventari del tresor artístic de les parròquies de la diòcesi de Barcelona de l'any 1926 hi havia tres altars dedicats respectivament a Santa Margarida, d'estil neoclàssic, a Sant Josep, d'estil barroc i al Sant Crist, d'estil rococó, a més de l'altar major, d'estil neoclàssic, datat del 1804. En referència a la rectoria, cal dir que arrel de la desamortització de Mendizabal es va obrir un procés de venda d'aquesta com a propietat de l'orde benedictina. En un expedient obert amb ocasió del plet plantejat per l'Ajuntament sobre la propietat de la casa i hort del rector, es donà a l'any 1822 amb certa precisió la situació de la casa rectoral: ".. La casa rectoral con su huerto que se halla edificada (..) en el lado de su iglesia parroquial linda (..) por oriente y mediodía con la calle mayor, a poniente con el cementerio común, y por cierzo con el edificio de su iglesia parroquial..". En una nota marginal de l'expedient es diu que a l'arxiu de Montserrat hi ha el títol de propietat de la casa i que no hi ha raó per considerar-la propietat del poble. Finalment, en el període 1863-1867 es va procedir a la reparació de la rectoria. Pel que respecta a l'hort del mossèn, hi ha fotografies antigues del pati amb arcades. Amb motiu de l'asfaltat dels carrers, aquests es van eixamplar fent més petit l'esmentat hort.

Bibliografia

A.A.V.V: (1989). Sant Pere de Riudebitlles-segle XVIII. Programa de Festa Major de 1989. Sant Pere de Riudebitlles.

BARALLAT, Heribert (1884). "Excursió a Sant Pere de Riudevitlles, Sant Quintí de Mediona y Mediona", al Butlletí de l'Associació d'Excursions Catalana, Vol. VI, Barcelona.

CRUAÑES, E. (1980). "Esglésies romàniques del Penedès" DOCUMENTS .. (s/d) Documents relatius a la capella de Santo Domingo, (ss. XVIII-XIX).

“Excursió a Sant Pere de Riudevitlles, Sant Quintí de Mediona y Mediona” a L'Excursionista: Bolletí mensual de la Associació Catalanista d'Excursions Científiques, vol. VIII, 1884, p. 511.

INVENTARI.(1986) "L'Alt Penedès", Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, núm. 2, pp. 148-153, Barcelona, Generalitat de Catalunya.

LLORACH (1978) “El Penedès durant el període romànic”, a Miscel·lània Penedesenca, Vilafranca del Penedès, vol 1, p. 65-88.

MORGADES I LLOBET, Joan B (1999) «Riudebitlles», Butlletí interior, Núm. 76, p. 159-162.

TORRENTS, J. (s.d.) Sant Pere de Riudebitlles. Texto mecanografiado. Sant Pere de Riudebitlles.

VIRELLA TORRAS, Xavier. (1994). "Sant Pere de Riudebitlles i el seu rec", a "Gran Penedès", Núm. 41, pp. 23-32, Institut d'Estudis Penedesencs. Informació oral Mn. Lluís Bonet, maig 1999.

VVAA (2022). Ventanes de vida, recull d'història de Sant Pere de Riudebitlles, Grup de recerques històriques de Sant Pere de Riudebitlles.

Enllaços d'interès:

[El Penedès durant el període romànic
Riudebitlles](#)

[Excursió a Sant Pere de Riudevitlles, Sant Quintí de Mediona y
Mediona \(1884\)](#)

[Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya](#)

